

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

1750

Caput XII. De inæqualitate beatificæ visionis, ac sempiternæ Justorum
felicitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83620)

Apostolica Cathedra infallibilitati posset consequi præjudicium. Etenim nulla Constitutione quid fide tenendum esset definita sententia pronunciavit: quod ex dictis satis arbitror manifestum.

Guilelmi autem Ockami, quod fuerit Romanorum Pontificum insensus hostis, & ultro fateatur se referre quæ ex aliorum acceperat narratione, nemo est, qui pili faciat auctoritatem.

CAPUT XII.

De inæqualitate beatificæ visionis, ac sempiternæ Justorum felicitatis.

SUMMARIUM.

1. 2. 3. Inæqualis gloria meritis inæqualibus reservatur.
4. 5. 6. 7. Satisfit objectionibus.
8. Causa moralis inæqualitatis beatitudinis est meritum.

9. Causa autem effectrix est lumen gloriæ, quod pro meritum ratione illustrat mentem, inflammâtque corda sanctorum.
10. 11. 12. 13. Solvuntur objectiones.

De Inæqualitate visionis & æternæ felicitatis justorum.

JOVINIANUS Stoico infectus contagio, quemadmodum nullam in meritis discrepantiam, ita nullam agnovit inæqualitatem retributionis. Adversus hunc duos libros conscripsit circa annum 392. beatus Hieronymus; in quorum postrema parte istum impugnat excucullati errorem hæretici. Novatores, qui putant homines justificari per eandem Christi Sanctitatem singulis imputatam, in easdem ferme inciderunt casses. Oportet nunc perversum dogma infectemur, ostendentes rependendam non esse singulis justis parem omnino mercedem: & pauca superaddamus de Scholarum dissidio, unde inæqualis beatitudinis ratio sit rependa.

I. PROPOSITIO I. Inæqualis gloria meritis inæqualibus reservatur.

Probatur inæqualem gloriam inæqualibus meritis reservari ex SS Scriptura.

Hæc est scripturarum sanctarum doctrina. Nam in Evangelio Joannis cap. xiv. 2. legitur: *In domo Patris mei mansiones multe sunt.* De quo loco Tertullianus Scorpiaco: *Quomodo multe mansiones, si non pro varietate meritorum?* Paulus 1. ad Corinth. iii. 8. *Unusquisque propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem.* Cap. xv. 41. *Stella enim à stella differt in claritate: sic & resurrectio mortuorum.* Eccl. ad Corinth. 9. *Qui parve seminat, parve & metet.* Idem probant textus, quibus meritorum asseritur inæqualitas; ut parabola de semine apud Matth. 19. 8. quod fructum dedit aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum; egregie exposita eo versu, *Serta tardenis, &c.* in hymno D. Joannis Baptistæ: necnon alia de quinque talentis cap. xxv., & de decem minis apud Lucam cap. xix. Accedit definitio Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi Sess. vi. c. 16.

Eadem est SS. PP. assertio: Chrysostomus hom. 41. in 1. ad Corinth. *Tametsi in regno cælesti sint omnes, non omnes tamen iisdem potiri præmiis significatur illa similitudine stellarum: uti nec in gebenna peccatores omnes eadem tormenta patientur.* Ambros. lib. 5. in Lucam: *Etsi unum regnum, diversa tamen merita sunt in regno cælorum.* Gregorius Nazianz. Orat. 34. *Prout illorum est ordo, plus, minusve Deum cernunt.* S. P. Augustinus Tract. 67. in Joannem. *Multe mansiones diversas meritorum in una vita æterna significant dignitates.* Fulgentius de Fide ad Petrum: *Diversi erit Sanctorum gloria.* Prosper in sent. 360. *Ut Deus omnia in omnibus erit, sic etiam in dispari claritate par gaudium.* Gregorius lib. 4. Moralium cap. 31. *Quia in hac vita nobis est discretio operum, erit in illa proculdubio discretio dignitatum, &c.*

Argumenta à ratione æquum est ab illo præclarissimo Ecclesiæ Doctore depromantur, qui Jovinianum singulari certamine profligavit. Quorum primum sic nequi potest: Ordo, qui est in visibili Ecclesia etiam in cælesti servatur Jerusalem, & militans refert imaginem triumphantis; hæc enim, quæ per fidem ambulat, plurimas habet mansiones, & alium tenent gradum Pontifices, alium Sacerdotes, alium Levitæ, alium Aeditui, alium fidelis plebs; illa, quæ sursum est Ecclesia continet Archangelos, Angelos, Thronos, Dominationes, Potestates, Cherubim, Seraphim, variasque Sanctorum classes: Atqui in visibili Ecclesia diversitas nominiū denotat graduum, munerum, ac dignitatum discrepantiam: Ergo diversam potestatem dignitatemque designat pariter varietas nominum, quibus appellantur supernæ

2. Probatur ex SS. Patribus.

3. Probatur ratione.

pernae Jerusalem incolae. II. Consilium est Evangelicum Matth. xx. ut *Qui vult maior esse sit omnium minimus*, & idcirco pauperes spiritu sese abjiciunt, ut exaltentur, novissimoque recumbunt loco, ut superius ascendant: Consilio isto exercitamentum humilitatis frustra suadetur, nisi in caelis unus esset altero maior. Est ergo illic majoris, minorisve praemii distributio. III. Gloria caelestis est merces, & redditur unicuique secundum proprium laborem: Inter Verbi Dei Praecones plus sustulit laboris D. Paulus, qui praedicavit Evangelium, & ne quem gravaret, manibus suis illis quoque qui secum erant ministravit, quam ferant alii, qui praedicant, & de Evangelio vivunt. Igitur consentaneum est, ut Paulus plus mercedis recipiat, quam ceteri Evangelii Concionatores. Haec ex Hieronymo in 2. adv. Jovinianum. Quartum addo ex D. Gregorio lib. ix. Moral. cap. 39. Impares sunt reproborum poenae: quod probatur ex damnatione Babylonis Apocalyp. xviii. *Quantum exaltavit se & in deliciis fuit, tantum dete illi tormentum, & luctum*; & ex parabola zizaniae in fasciculos alligatae, Matth. xiii., ut quos similis culpa inquinat, par etiam poena constringat. Ergo etiam juxta modum meriti sequitur retributio beatitudinis.

ARGUMENTA OPPOSITA REFEL- LUNTUR.

4. **Obiectio I.** Prima obiectio est hujusmodi: Operarii, de quibus Matth. xx., acceperunt sub vesperam singuli denarium, ita ut qui portaverant pondus diei, & aestus, murmuraverint adversus Patrem-familias quod pares sibi fecisset qui novissimi una hora laborarunt: Haec parabola diversitatem meritum designat, & aequalitatem retributionis: Ergo diversis operibus eadem merces ac retributio rependitur.

Solutio. Resp. 1. dist. minorem: haec parabola designat aequalitatem retributionis quantum spectat ad vitam aeternam, in qua eadem est in aeternitate mensura, concedo: quantum ad intensionem gaudii, & perennis gloriae splendorem, nego. *Unus denarius*, inquit 2. lib. cit. S. Hieronymus, *non unum est praemium, sed una vita, & una de gebena liberatio*. S. P. Augustinus serm. 59. de Verb. D. cap. 4. *Denarius ille vita aeterna est, & in vita omnes aequales erunt. Quamvis enim meritorum diversitate fulgebunt, alius magis, alius minus, quod tamen ad vitam aeternam pertinet, aequalis erit omnibus. Non*

enim alteri erit longius, alteri brevius, quod pariter sempiternum est. Vide & Gregorium lib. iv. Moralium cap. xxxi. Resp. 2. nego singulos illos operarios non esse aequales in merito: sive enim intelligas parabolam de Sanctis veteris, ac novi testamenti, sive de diversis Iustorum generibus, fieri potest ut plures qui novissime venerunt ad fidem ad antiquorum Patriarcharum meritum gloriamque pertingant, & etiam amplio-rem referant laborum mercedem, & qui post multa scelera respiciunt charitatis fervore dolorisque acrimonia illorum coronam adipiscantur, qui ab ineunte aetate vitam incontaminate duxerunt: atque ita, ut ait Gregorius Naz. Ora. 40. *Ad laboris modum plus contulerint qui priores ingressi sunt, non tamen quantum ad voluntatis ardorem.* Pro qua responsione vide quae diximus ad 1. cap. ix. Resp. 3. non opus esse ut comparationes ac parabolas tam anxie persequamur; nam non omnia in his semper congruunt cum re, quam significant: quod asserendum est de praesenti, alias in regno caelorum essent murmura & querimoniae, uti fuerunt in operariis, qui accipientes denarium adversus Patrem familias murmurabant.

Ob. 2. Gloriae inaequalitas parere posset invidentiam, ac desiderium amplioris felicitatis. **Obiectio 2.**

Resp. invidiam arceri à perfectissima charitate, quae non *emulatur*, & quae beatae mentes ita uniuntur, ut non minus de propria, quam de aliorum felicitate latentur. *Quantum enim quisque diligit aliquem, tantum de bono ejus gaudet*, inquit Anselmus in Prologo. 25. Lege & Cassiodori librum de Amic. Desiderium autem expellit summa ac perfecta satietas, quam explet quisque in torrente voluptatis pro modulo sitis suae. *Sicut enim corporalis saturitas omnes saturos aequaliter habet, quamvis singuli cibum non aequaliter, sed pro possibilitate perceperint; ita omnes sancti etsi fuerint aliquo graduum suorum diversitate distincti, una beatitudine perfecti erunt*, &c. ait lib. 1. de Vita contemplat. cap. 4. Julianus Pomerius Afer, cujus opus passim sub Prosperi nomine laudatur. Vide etiam aptissimum exemplum corporis, in quo oculus non vult esse digitus, neque digitus oculus, apud Augustinum lib. xxii. de Civit. Dei cap. 30. conferens quae habet Apostolus ad Ephesios iv. 16.

Opp. 3. Dammati eadem poena damni afficiuntur, quae est privatio, ideoque **Obiectio 3.** non

non suscipit magis & minus. Ergo eandem gloriam coronantur electi.

Solutio. Resp. dist. ant. Pœna damni non habet magis & minus ratione sui, concedo: ratione adjuncti, nempe inimicitiae Dei, & ex consequenti cruciatus, quo plus minusve impij contristantur dum percipiunt se divinæ essentiae contemplatione privari, nego. Vide Abulensem quæst. 640. in cap. 25. Matth. Hoc autem est discrimen inter visionem, privationemque visionis; quod hæc, cum sit carentia, æqualis est in omnibus reprobis ratione sui, & inæqualem infligit pœnam ratione apprehensionis, & causati inde mœoris: at visio, cum sit ipsa mentis apprehensio, per se piorum animas exhilarat, & gaudium parit.

7. **Objectio ultima cum solutione.** Opp. ult. Beati vident Deum sicuti est.

Resp. Vident quidem eundem Deum, sed ut capiunt; & gloriam specie unam possident ejusdem objecti contemplatione & dilectione: at non omnes illud contemplantur eadem vi intelligentiæ, neque diligunt eodem charitatis ardore. Satiantur tamen singuli, quia vident ut capiunt, amant ut possunt, fruuntur ut cupiunt, inebriantur ut sitiunt; & gloriæ discrimen non à Deo, sed à propria uniuscujusque capacitate repetitur.

8. **Propositio 2.** PROPOSITIO II. Causa moralis inæqualitatis beatitudinis est meritum, effectrix vero est lumen gloriæ, quod pro meritum ratione illustrat mentem, inflammaturque corda Sanctorum.

Probat Quod spectat ad causam moralem constat ex dictis; nam merces meritum consequitur, & virtutes suam petunt remunerationem. Hinc recte Fulgentius in lib. de Trinit. *Tanto amplius alius alio in illa vita Deum videbit, quanto amplius in hac vita eum dilexit.* Et S. P. Augustinus serm. 79. de Verbis Domini: *Meritum diversitate fulgebunt, alius magis, alius minus.*

9. **Probat** De causa autem effectrice probatur. Ea est indoles causarum secundarum, ut quando ad agendum nativam virtutem non habent, sed aliena corroborantur, ab hac unicependeat major effectus perfectio. Idque & in naturalibus & in supernaturalibus valet: nam si aqua caecit, receptoque calore injectam ustulat manum; adustio non aqua principaliter tribuitur, sed calori; neque quod sit validior ab elementi particulis oritur, sed ab istarum agitatione & qualificatione. Pariter in actibus supernaturalium virtutum, si sapientior ardentia cha-

ritate Deum diligat, aut robustiori fide credat, charitas fidesque à sola gratia perficiuntur; neque naturali scientia exornatus, suffultus eadem gratia, quam habet ignarus, isto perfectius credit aut diligit; neque ullus ab alio naturali mentis perspicacia discernitur, sed sola voluntate moventis, & beneficia gratiæ largientis. Quæ ad probandam propositionem suppeditant duo argumenta. Ac primum: Beati Deum vident facie ad faciem, & ei firmissimè adhærent non vi intellectus & amoris nativi, sed facultate luminis gloriæ divinitus ipsos illuminantis, & inflammantis: Quotiescunque secunda causa operatur non sibi naturaliter indita, sed supernaturali virtute ab hac tantummodo exoritur inæqualitas, & major aut minor excellentia operationis: Ergo contuitus & amor beatorum spirituum, non ab intellectu aut voluntate eorundem, sed à luminis gloriæ diversitate suam habet inæqualitatem. Deinde: Doctissimi Scoti discipuli, quibus etiam subscribunt ex nostris Aegidius Lusitanus & Landon, & è Schola Thomistica Eminentissimus Cajetanus, docent inæqualitatem visionis repetendam esse etiam ab inæqualitate intellectus, quod hic sit potentia activa, & cum lumine gloriæ unam totalem causam constituiat: Videtur autem hæc ratio infirma: Ergo & sententia, quæ huic rationi nititur. Prob. minor: Perfectior actus E. G. fidei, etsi proveniat ab intellectu & à gratia, nullo pacto suam perfectionem nanciscitur à naturali acumine intellectus, sed à sola motione divinæ gratiæ, quia licet intellectus una cum gratia eliciat fidei actum, non id præstat naturali virtute, sed gratiæ: Ergo visio Dei intensior, tamen efficiatur ab intellectu & à lumine gloriæ, majorem ab intellectu nequit habere intensiorem, quoniam ille non virtute nativa Deum videt, sed ea, quam ipsi lumen gloriæ largitur. Hinc est quod Guilelmus Parisiensis Antistes an. 1240. & iterum Stephanus Parisiensis anno 1267. proscripserunt hanc propositionem: *Cui meliora fuerint naturalia, necessario major erit gratia & gloria.* Denique ex sententia opposita consequitur, meritis non semper gloriam respondere; nam si aliquis habeat idem meritum, sed vim intellectivam hebetiorem, minori potiretur beatitudine quam alter, qui esset par meritis, & ingenio ac mente pollentior.

REFUTANTUR OBJECTIONES.

10. **Objeccio 1.** Ob. 1. Cum aequali gratia unus alter intensius diligit Deum: Ergo cum æquali lumine unus Deum videt alio perfectius.

Resp. dist. ant. & perfectio dilectionis pendet à gratia, non à viribus naturalibus, conc. secus, nego. Habet utique humana voluntas, ut possit gratiæ resistere, vel reddere illam otiosam, non enim Dei munera liberum tollunt arbitrium, sed ei opitulantur. At si liberum arbitrium bona opera exerceat, tota perfectio meriti est à gratia, neque operis excellentia potest unquam motionem ac vim auxilii superexcedere. Caterum in hoc infirmitatis statu datur etiam gratiæ inæqualitas, & qui intensius operatur, majori efficacia divinorum auxiliorum trahitur ac præmoveatur: Ad hæc: lumen gloriæ non subest arbitrio, sed necessario mentem rapit beatorum; & eam ob rem hi videre nequeunt nisi ad luminis divini mensuram.

11. **Objeccio 2.** Ob. 2. Si duæ causæ ad aliquem effectum concurrant, & una sit efficacior, est etiam effectus perfectior: Intellectus & lumen gloriæ sunt duæ causæ, quæ influunt in eandem visionem: Ergo si intellectus sit efficacior, erit etiam visio vividior.

Solutio. **Resp.** dist. majorem: si fuerint duæ causæ ejusdem ordinis, ut duo equi eandem rhedam trahentes, conc. Si diversi ordinis, ut sunt arbitrium & gratia, intellectus & lumen gloriæ, & una insuper causa agat virtute alterius, nego.

12. **Objeccio 3.** Ob. 3. Vegetior oculus cum eodem lumine videt perspicacius. Ergo perfectior intellectus cum eodem lumine spiritali percipiet lucidius.

Solutio. **Resp.** nego consequentiam; quippe

oculus & lumen sunt ejusdem ordinis, mens autem, & fulgor divinæ gloriæ, diversi. Et præterea: lux corporalis oculi supponit expeditam completamque potentiam: quam spiritale lumen non invenit intellectu, sed efficit.

Ob. 4. Non proprio Marte, sed divino spiritu affante scripsere E. G. Paulus & Lucas, & prophetarunt Amos, & Isaias, at quoniam Paulus erat naturalibus scientiis imbutus, Isaias Hebraicarum, Chaldaearumque literarum cultu & delectu, antecellit scriptura Pauli libros Lucæ, & Isaiæ vaticinium prophetias cæterorum. Ergo etsi videant Beati divinitatem superno lumine gloriæ, quo magis tamen pollent naturali vi intellectu, Dei speciem magis magisque contemplabuntur.

Resp. dist. antec. Pauli scripta & Isaiæ vaticinia cæterorum præcellunt libros styli venustate & orationis ornatu, conc. veritatis oraculo & arcanorum intelligentia, nego; & retorqueo argumentum. Quamquam Paulus in lege eruditus & cultus eloquio Politiori stylo conscripserit, quod facultatis est naturalis; arcanorum tamen penetratione non superavit Scriptores alios divinorum librorum, nisi ad mensuram sublimioris raptus, aut validioris affatus divinitatis. Quod si verborum quoque splendorem ac stylum effici velis superna spiritus concitatione, & affatu; dicam hunc sese Prophetarum indoli attemperare, eosque congrua quadam motione ad prophetandum fortiter æque ac suaviter urgere; ita, ut occultarum rerum vaticinationes, nec non flos ornatusque verborum exigitantum debeant ad mensuram impetus flaminisque divini. Atque ita ad luminis gloriæ excitationem & modum pensanda est beatæ visionis vehementia.

12. **Oppositio 4.**

Solutio,

CAPUT XIII.

De beatæ visionis objecto.

SUMMARIUM.

1. 2. 3. 4. Ponuntur præliminaria ad statum quæstionis.

5. 6. 7. Neque per absolutam Dei potentiam vi-

deri potest Divina essentia sine attributis, aut una persona sine alia.

8. & seqq. Solvuntur objectiones.

1. **Præliminare 1.**

QUOD Beati in Deo videant in hujus libri complimento dicendum superest. Ac primo constat ex dictis, videre unitatis ac Trinitatis mysterium. Illud namque revelandum nobis est quod fide credimus, & contemplandum in specie, quod nunc videmus

per *speculum* & in *anigmate*. Vident consequenter perfectiones divinitatis, scientiam, omnipotentiam, immensitatem, & alias, de quibus libro disputavimus præcedenti. Hæc cum sint à Deo penitus indistincta, dici solent in Scholis *objectum primum*.

Dein-